

ITALIALAINEN KESKUSTELU »POLIITTISEN AUTONOMIASTA»

Pertti Hynynen

Poliittisen autonomia (autonomia del politico) on uusi käsite italialaisessa keskustelussa. Sillä on niin tieteelliset kuin päivänpoliittisetkin ulottuvuutensa. Teoriaa on kehitelty Sienan yliopistossa vaikuttava *Mario Tronti* sekä samaan »operaistiseen» perinteeseen kuuluvat *Alberto Asor Rosa* ja *Massimo Cacciari*.¹

Trontin pyrkimykset on nähtävä osana perinteellisen marxilaisen valtioteorian ja yleensäkin historiallisen materialismin uudistuspyrkimyksiä tai kriisiä —miten vain halutaan sanoa. Vuodesta 1973 lähtien Tronti on halunnut lähteä siitä, että vaikka politiikan selittäminen taloudella onkin tarpeellista niin politiikkaa on selitettävä myös politiikalla, vaikka tähän riskejä sisältyykin.

Keskustelun avaus

Varsinaisesti keskustelu lähti liikkeelle 1977 kun ilmestyi kirjanen, joka sisälsi Trontin vuosina 1972 ja 1976 pitämiä luentoja keskustelupuheenvuoroinen.² Autonomialla Tronti ei tarkoita vallan yhden osan suhdetta muihin osiin vaan koko vallan autonomiaa suhteessa siihen, mikä valtaa ei ole eli muuhun yhteiskuntaan. Poliittisella tarkoitetaan ensinnäkin objektiivista vallan instituutioiden tasoa ja toiseksi poliittista kerrostumaa (ceto politico) eli subjektiivista politiikan tekemisen aktiviteettia.

Tätä autonomiaa on ensinnäkin se, että poliittinen on jäljessä eli se ei pysy mukana sosiaalisen kehityksessä. Poliittinen ja sosiaalinen kulkevat erilaista kehitystahtia. Nykytilanteessa tämä ilmenee siten, että nykyaikaisessa valtiossa on riittämättömästi kapitalismia ja erityisesti suurkapitalismia. Pääoman kannalta tällainen tarve on kuitenkin olemassa, sillä kehitys on johtanut siihen, että pääoma ei jätä itsesääätelyään vain yhden mekanismin varaan. Siten poliittisen autonomia voisi ilmetä joko valtion edistyneenä interventiona, kehityksen moottorina, tai sitten poliittisen jälkeenjääneisyytenä.

Näiden teesien jälkeen Trontin on selviteltyvä suhdettaan *Marxiin* ja historialliseen materialismiin. Trontin mielestä Marx suorittaessaan politiikan kritiikkiä onnistui tekemään vain ideologikritiikkiä. Historiallisen materialismin teesit taloudellisesta vallasta ja sille rakentuvasta poliittisesta vallasta vastasivat kyllä kapitalismin nousuvaihetta mutta eivät päde enää. Nykyaikaisen valtion liikunnan lait olisi pystyttävä kehittämään ja löytämään. Talouden ja politiikan kohdalla ei ole kyse yhdestä historiasta vaan kahdesta eri historiasta, jotka tosin ovat paralleelisia mutta voivat jopa olla ristiriidassa keskenään.

Niinpä Trontin mielestä olisi päästävä irti talouden ja tuotantosuhteiden ensisijaisuuden ajatuksesta, monoteistisestä näkemyksestä koskien kapitalismia.

On korostettava, että tuossa vaiheessa — siis luennoissa 1972 — poliittisen autonomia on sarja työhypoteeseja, joista on vielä poimittava muutamia:

Tronti korostaa sitä, että sisäisten ristiriitaisuuksiensa johdosta pääomalla on vaikeuksia suorittaa tätä politiikan rationalisointia, nykyaikaistamista, joten: »Tässä mielessä työväenluokka on nykyaikaisen valtion ainoa todellinen ja mahdollinen rationaalisuus.» Työväenluokan tehtävänä on valtion kapitalistinen uudistaminen ja nykyaikaisesta valtiosta on suorastaan tehtävä työväenluokan uusi organisoitumisen muoto.

Tavoitteena on sitten myös se, että poliittisen autonomian tulee ilmetä myös työväenluokan poliittisen organisaation autonomiana suhteessa itse työväenluokkaan, suhteessa työväenluokan etuihin. Puolueen on suorastaan pystyttävä vapautumaan työväenluokasta. Tronti esittää teesinsä melko häikäilemättömästi: »Haluan sanoa, että puolueen on saatava itselleen autonomia luokasta ja että luokan on myönnettävä puolueelleen se autonomia, jota se tarvitsee suorittaakseen tämän suurpääomaa tukevan operaation.»³

Samassa kirjasessa olevassa luennossa — joka on pidetty 1976 — «Kaksi siirtymävaihetta» Tronti arvioi 1930-luvun merkitystä talouden ja politiikan suhteen kannalta. Trontin mukaan tuolloin taloudellinen menetti autonomiansa kapitalismin historiassa, jos lähdetään siitä että itseään säätelevät markkinat olisivat olleet kapitalismissa todellisuutta — mikä on ongelma sinänsä.

Trontin kielenkäyttö tässä yhteydessä ei ole kovin tarkkaa. Ongelma on se, tarkoittaako hän autonomialla sitä mitä yleensä on haluttu kuvata ilmaisulla »suhteellinen itsenäisyys» vaiko itsenäisyyttä ylipäänsä? Luentonsa lopussa hän sitten rupeaakin pohtimaan, onko järkevää puhua toisen tai toisen autonomiasta sillä voitaisiin myöskin puhua poliittisen ja taloudellisen erillisyydestä suhteessa toinen toisiinsa.

Silmäys poliittiseen suhdanteeseen

Keskustelua poliittisen autonomiasta voidaan tarkastella puhtaan teoreettisella tasolla, mutta sitä ei voida ymmärtää kytkemättä sitä Italian poliittiseen tilanteeseen 1970-luvulla. Sellaisiakin väitteitä on esitetty Trontin ajattelusta, että hän vain etsisi syvällisiä perusteluja kommunistien pyrkimykselle päästä hallitukseen. Trontin ajatukset ovat kyllä samansuuntaisia historiallisen kompromissin teesin kanssa, mutta on kuitenkin korostettava, että on kyse täysin toisenlaisista teoreettisista perusteista ja käytännön johtopäätöksissäkin on eronsa.

Historiallinen kompromissi lähtee siitä, että vasemmiston on pyrittävä yhteistyöhön aina hallitustasoa myöten kristillisdemokraattisen puolueen DC:n kanssa. Selvää vastaväitettä tälle en ole Trontilta löytänyt. Kuitenkin hän arvioi DC:n olemusta realistisemmin ja syvällisemmin kuin PCI:n piirissä yleen-

sä. Trontin artikkeleiden kuva DC:stä on se, että poliittisen muutoksen tarvetta ei voida rakentaa sen pohtimiseen miten edistyksellisiä ja taantumuksellisia DC:n eri suuntauksia ovat.⁴ Olennaista on se, että valtion muuttuminen ilmenee valtiokoneiston autonomiana välittömästä kapitalistisesta luokkaedusta. DC tavallaan valtiona valtiossa on kuitenkin kokenut sellaisen rappeutumisen verrattuna *Alcide De Gasperin* kauteen — hän johti DC:tä sodan jälkeen 1950-luvun alkuun asti — että tämä autonomia on vaarassa. DC on nyt ilmaus poliittisten rakenteiden jälkeenjääneisyydestä ja kenttä olisi saatava puhtaaksi tällaisesta vanhakantaisuudesta.

Näiltä osin Trontin ajatuksilla on tiettyä samansuuntaisuutta siihen keskusteluun, jota vuodesta 1973 lähtien käytiin »palkan» ja »voiton» liitosta »korkoa» vastaan. Tämä tarkoitti työväenliikkeen ja moderneimpien pääomapiirien liittoutumista loismaisuutta ja rappiota vastaan, jota DC:n vallankäyttö monelta osin edusti.

Tronti sekä muut enemmän tai vähemmän samoilla linjoilla olevat kuten Asor Rosa ja Cacciari ovat kirjoitelleet aika paljon kommunistisen liikkeen lehdistössä saaden sekä vastakaikua että kritiikkiä. Kommunistisen nuorisoliiton lehdessä *La Citta Futura* esitti *Giangiorgio Pasqualotto* 1978 voimakasta kritiikkiä tätä poliittisen autonomian teoriaa kohtaan.⁵ Hänen arvostelunsa kohteena oli eräs aikaisempi Asor Rosan artikkeli. Pasqualotton mielestä poliittisen autonomian teoreetikkojen pitäisi selvää, mitä he oikein ymmärtävät sanoilla »politiikka», »poliittinen» ja »valta». Edelleen hän toteaa, että filologisesti autonomia tarkoittaa itsensä hallitsemista omien lakiansa mukaan. Mutta siitpä seuraakin, että se joka hallitsee vain itseään ei voi hallita mitään muuta. Se joka pystyy vain itselleen ei voi pystyä mitään muille.

Tästä Pasqualotton havainnosta voidaankin päätyä olennaiseen ongelmaan teorian suhteen: Halutaanko poliittisen autonomialla sanoa jotain vain politiikasta oman itsensä suhteen vai halutaanko väittää, että poliittisen autonomian korostuminen olisi samaa asiaa kuin politiikan vaikutus talouteen?

Kritiikkiä »työväen autonomian» ja terrorismin taholta

Voimakasta kritiikkiä poliittisen autonomian teoriaa kohtaan on esitetty Italian politiikan äärimmäiseltä vasemmalta laidalta. Kritiikin harjoittajien aatteellisena taustana monissa tapauksissa on sama operaismi kuin Trontilla ja kumppaneilla. Merkittävintä on ollut *Antonio Negrin* esittämä kritiikki. Negri on Padovan yliopiston valtio-opin professori ja hänet pidätettiin huhtikuussa 1979 syytettynä aseellisen toiminnan valmistelusta ja osallisuudesta Moron tapaukseen. Jälkimmäinen syyte on nyt poistettu.

Negri ja Tronti olivat läheisiä työtovereita niin tieteessä kuin politiikassakin vuoteen 1969 saakka. Tapahtumat 1968—69 aiheuttivat heissä kuitenkin päinvastaisia reaktioita. Negri on päätenyt teorioillaan perustelemaan aseellisen

joukkotoiminnan linjaa. Siksi hän kirjoituksissaan ja parissa viime vuosina ilmestyneissä kirjasissa jyrkästi tuomitsee ajatukset »poliittisen autonomiasta» kun hänen mielestään työväenliike ei pysty käyttämään vallitsevaa valtiokoneistoa hyväkseen.⁶ Poliittisen autonomiaa hän myöntää olevan vain sellaisessa muodossa, josta proletarit eivät mitenkään pysty hyötymään. Valtio on pelkkä taloudellisten suhteiden liitännäinen eli Negrin sanoja käyttäkseni »yrityskomento on ottanut valtion muodon» arvolain ja riiston ylläpitämiseksi. Käyttäen kaikkia mahdollisia keinoja ja erityisesti väkivaltaisia on pyrittävä siihen, että liberaalisen valtion muoto muuttuu ja siitä tulee luonteeltaan autoritääristä ja korporatiivista.

Negri siis teoksillaan ja mahdollisesti — tästä häntä ainakin syytetään — väkivaltaisen toiminnan »aivona» on pyrkinyt aikaansaamaan valtiossa sellaisen prosessin, ettei sitä työväenliike mitenkään voisi käyttää hyväkseen poliittisen autonomian näkökulmasta. Tronti ja Negri — työtovereita vielä 1969 lehdessä *Contropiano* — tavallaan keskustelevat keskenään konepistoolien rintaman eri puolilta.

Vertaus Negriin nostaa esille mielenkiintoisia kysymyksiä koskien Trontin teorioita: Edustavatko Negri ja »työväen autonomian» liike operaismin perinteen loogista jatketta? Jos tähän vastataan myöntävästi, niin olisiko teoria poliittisen autonomiasta tavallaan rationalisointia eli ensisijaisesti Trontin irtaantumista tuosta operaismin kehityksestä, jonka Tronti aavisti johtavan tuhoon? Eräässä haastattelussa hän jyrkästi torjuu väitteen jatkuvuudesta operaismin ja autonomistien välillä.⁷

Vertaus Schmittiin

Vuoden 1978 alusta lähtien on kommunistisen puolueen teoreettisessa aikakauskirjassa *Critica Marxista* käyty keskustelua valtioteoriasta ja Trontin näkemykset ovat olleet keskeisen huomion kohteena. Trontilta ilmestyi 1977 kirja Englannin 1600-luvun vallankumouksesta, jossa hän pohtii esim. *Hobbesin* ja *Cromwellin* suhdetta.⁸ Kirjaa ja Trontin näkemyksiä »poliittisesta» arvioi kriittisesti *Massimo Ghelardi*.⁹

Ghelardi lähtee liikkeelle marxilaisen valtioteorian ongelmista Italiassa »sosiaalisen» tunkeutuessa yhä enemmän »poliittiseen». Samalla valtio on ikäänkuin hajottanut itseään ja tehtäviään kaikkialle yhteiskuntaan. Näitä ongelmia ei kuitenkaan Ghelardin mielestä voida ratkaista sillä, että marxismin poliittista teoriaa yritetään elvyttää eräänlaisena »tahtona valtaan» (volonta di potenza). Tronti ei tätä käsitettä kuitenkaan ole käyttänyt vaan Cacciari yrittäessään antaa tälle Nietschen käsitteelle myönteistä marxilaisuutta muistuttavaa sisältöä.

L'Espresson palstoilla esitti *Giuseppe Bedeschi* helmikuussa 1980 herjan, että Trontin koko teoreettisen toiminnan tarkoituksena on yhdistää toisiinsa Marx ja *Bismarck*.¹⁰ Eräiden mielestä Trontin pyrkimyksissä on nähtävissä yritys

kytkeä työväenliikkeen poliittinen ajattelu siihen periaatteeseen, joka kulkee *Machiavellistä*, Hobbesin ja *Nietzschen* kautta *Carl Schmittiin*, joka uransa aikana vaikutti jopa kansallissosialistisen lakimiesliiton puheenjohtajana. Tronti onkin todennut, että esim. valtiota 1930-luvun mullistusten jälkeen ymmärtää paljon paremmin lukemalla Schmittiä kuin *Korschia*, ja että »vanhaa marxilaista kiellettyjen kirjojen luetteloa» on tarkistettava.

Schmittin poliittinen rooli ei siis voi olla esteenä hänen teorioidensa pohtimiselle. Kuitenkin jos Italian keskustelusta halutaan löytää rinnastuksia Schmittiin, niin korkeintaan Negrin teorioita voidaan verrata Schmittin teoriaan politiikasta »ystävän» ja »vihollisen» välisenä kamppailuna. Schmitt näkee politiikan pelinä, jossa on kyse kamppailusta aina kuolemaan saakka eli se, joka politiikkaan menee alistuu alttiiksi traagiseen kohtaloon. Negrin kumoutupioissa on tavallaan samankaltaista synkkää kohtalonomaisuutta.

Tietysti voidaan väittää, että Trontillakin politiikka on peliä vallasta. Se ei kuitenkaan ole vain kahden osapuolen kamppailua, vaan kyse on useammista osapuolista.

Mielenkiintoinen keskustelu näistä asioista käytiin Rinascitassa maaliskuussa 1978. Poliittisen autonomian teoriaa tässä keskustelussa edusti Cacciari ja muut keskustelijat olivat *Angelo Bolaffi* ja *Federico Stame*. Esillä olivat erityisesti sosiaalisen tason ilmiöiden ja liikkeiden suhde poliittiseen ja valtioon. Stame erotti kaksi suhtautumistapaa valtion toimintoihin eli garantismin ja desisionismin. Edellinen korostaa yksilön takuuta valtiota kohtaan ja jälkimmäinen taas sitä, että valtion on pystyttävä tekemään päätöksiä. Cacciari määritteli sitten poliittisen autonomiaa seuraavasti:

»Suljen pois sen mahdollisuuden, että voitaisiin ajatella poliittisen autonomiaa ikäänkuin itse itsensä perustaneena (autofondazione). Ei edes Hobbes ajatellut sitä tällä tavoin. Aina on kyse konsensuksen ongelmasta, takuista. Valtio joka ei perustu siviiliyhteiskunnan tarpeiden tyydyttämiseen kävelee vain yhdellä jalalla. Kun siis puhutaan poliittisen autonomiasta, niin ei pidä ajatella jotakin Leviathania vaan erityistä ja autonomia tilaa, jolla on suhteellinen itsenäisyytensä ja joka tekee erityisiä päätöksiä. Yhteiskunta tuottaa tarpeita ja valtio päätöksiä eikä se siis voi tyytyä 'peilaamaan' siviiliyhteiskunnan sinänsä väistämätöntä pluralismia.»¹¹

Edelleen Cacciari totesi, että valtio ei voi olla sen enempää olemassaolevien konfliktien totaalista ja kaikenkäsittävää synteisiä kuin niiden pelkkää heijastumaakaan. Valtiolla on edessään joukko muita autonomioita, jotka se takaa mutta sen itsensä on pystyttävä tekemään päätöksiä. Valtio ei voi rajoittua olemaan sillä tasolla, että se vain edustaa ja ymmärtää konflikteja vaan sen on tehtävä näin siinä mielessä, että se on perustana päätöksille. Jos näin ei ole niin valtio häviää.

Verrattuna näihin Cacciarin näkemyksiin toiset keskustelijat korostavat enemmän sosiaalisen ja valtion kiinteää yhteyttä. Stamelle valtio on ristiriitojen välityspiste ja Bolaffi torjuu desisionistisen näkemyksen valtiosta.

Talouden ja politiikan suhteista

Cacciari esitteli näkemyksiään perusteellisemmin vuoden 1978 lopulla.¹² Lähtökohtana on taloudellisen kriisin ja politiikan suhde ja Cacciari lainaa *Kaldorin* toteamusta: »Onko kapitalismi tällä hetkellä kriisissä? Tottakai, mutta niinhän se on aina ollutkin.» Cacciarin lähtökohta on se, että kapitalismi ei voi olla kriisissä — ainakaan ei enää I maailmansodan jälkeen — ensin talouden tasolla joka sitten vain heijastuisi politiikan tasolle. Kriisissä voivat olla vain talouteen kohdistuvat poliittiset projektit. Kriisiä ei ole ennenkuin on selvitetty näiden poliittisten projektien ristiriitaisuutta ja tehty sitten politiikan tasolla päätöksiä.

Sitten Cacciari selvittelee perusteellisemmin em. keskustelussa esittämiään näkemyksiä. Poliittisen autonomiaa ilmentää kasvava indeterminaatio taloudellisen ja poliittisen suhteissa. Hänen mielestään on suorastaan mahdotonta vetää mitään suoraviivaista logiikkaa tai linjaa tuotantosuhteiden tasolta poliittisen tasolle. Niinpä suvereenisen päätöksen autonomia ilmentää sitä, että ei ole mitään ns. linjaa taloudellis-sosiaalisen perustan ja poliittisen strategian välillä. Millään logiikalla ei voida johtaa jostain tietystä tuotantosuhteesta valtiomuotoa.

Mutta autonomiaa ei ole vain valtiomuodolla vaan yhteiskuntamuodostumassa talouden ja politiikan välisessä tilassa on kehittynyt autonomisia päätöksentekoprosesseja. Olennaista poliittisen autonomiassa niiden suhteen on se, että valtio ei suinkaan ole mikään välittävä ja neutralisoiva elin, ei siis mikään korporatiivinen valtio. Ja juuri siksi että valtio pystyy tekemään päätöksiä, se tunnustaa ettei se edusta mitään yleistä etua eikä mitään totaliteettia. Valtion päätökset eivät ole mitään synteisiä eikä erilaisten prosessien rauhoittamista ja harmonisointia: »Päätös on autonominen juuri siksi, että sillä pakostakin on vain oma lakinsa, oma 'rationsa' — joka poikkeaa niistä, jotka muodostavat politiikan muut 'alueet', muut olemassaolon muodot ja 'tarpeiden järjestelmän' ilmaukset.»

Siis päätöksentekoprosessi tässä autonomiassaan ei ole mitään yleistä dialektiikkaa, joka tasoittelee eroja. Päätöksenä se itse on oma erillaisuutensa ja intressinsä. Päätöksenteko, sen erityinen autonomia, »luo järjestystä», joskin vain ajallisesti määräytyntä, näille erilaisuuksille. Tämä »järjestyksen luominen» muuntaa ristiriitoja, se ei kumoa niitä eikä ylitä niitä.

Sitten Cacciari joutuu toteamaan, että tällaista käsitystä autonomiasta erillisyytenä voidaan huonosti kääntää sanalla »valtio» sillä valtioonhan liittyy mielikuvia prosessin päättymisestä, järjestelmän »täydellistymisestä», lopulta-kin saavutetusta stabiliteetista. Valtioon liittyy voimakas eettinen idea siitä, että »hyvä» on hiljaisuutta, toteutettua rauhaa. Cacciari korostaa, että hänen tarkoittamassaan mielessä ei voisi olla autonominen mikään sellainen valtio, joka olisi imenyt itseensä kaikki tulevaisuuden mahdollisuudet ja olisi muuntanut ne omista nimissään. Sensijaan autonomisen valtion on jatkuvasti ikään-kuin kiellettävä oma nimensä.

»Poliittinen ulos valtiosta»

Mielenkiintoista kritiikkiä poliittisen autonomiaa kohtaan on esittänyt *Biagio de Giovanni*. Hänen mielestään on tapahtunut valtion »deformalisoitumisen» prosessi, joka on ilmennyt siten, että poliittinen on laajentunut ulospäin valtiosta.¹³ Tämä prosessi on siten päinvastainen poliittisen autonomian teorialle. Poliittisen ulospääsy valtiosta merkitsee samalla »suurpolitiikan» (*grande politica*) kriisiä ja samalla myös kaikenlaisen luokkahegemonian kriisiä.

Valtion deformalisoitumiseen liittyy sitten vielä de Giovannin mielestä pääluokkien deformalisoituminen eli dikotomisen luokkakäsityksen kriisi. »Sosiaalisia subjekteja» on vaikeaa tunnistaa pääluokissa. Poliittinen tunkeutuu kaikkialle yhteiskunnalliseen monimuotoisuuteen, sosiaalinen politisoituu. Kirjoittaja päätyy kysymään pitäisikö hyväksyä ajatus puhtaasta »liikkeestä», joka ei missään vaiheessa toimisi »valtiona»?

Vastauksia kritiikkiin

Tronti on sitten myös vastailut kritiikkiin ja peruslähtökohdat ovat jatkuvasti monimutkaistuneet. Keskeistä poliittisen autonomiassa ja siitä käytävissä keskustelussa on uusien ajattelutapojen ja -mallien korostaminen. Niinpä Tronti toteaa, että se joka etsii kaikkia vastauksia Marxilta, ei löydä yhtään mitään. Kapitalistisen politiikan peliä on osattava pelata uusien ja edistyneempien asemien valtaamiseksi, mutta »kuitenkaan ei voida oppia nykyaikaiselta porvarilliselta valtiolta kuinka rakennetaan uudentyypinen poliittinen järjestelmä».¹⁴

Tronti toteaa, että marxilaisten piirissä on yleensä etsitty klassista politiikan käsitettä kahdesta eri näkökulmasta eli joko klassisen taloustieteen tai sitten valistuskauden ja vuoden 1789 periaatteiden näkökulmasta. Tuon käsitteen ja myös kapitalismin historia on kuitenkin varhempaa perua. Kapitalismilla on Trontin mielestä ollut vihollistensa piirissä outo kohtalo, sillä diagnoosissa sille on määritelty myöhäinen syntymä ja ennenaikainen kuolema. Todellisuudessa kuitenkin sekä kapitalismin alkuperä että sen lopullinen kriisi ovat hyvin pitkäaikaisia prosesseja.

Tarkasteltaessa aikamme kapitalismia ja politiikkaa on Trontin mielestä seurattava filosofi *Cesare Luporinin* tunnusta »Marxin kanssa Marxin tuolle puolen». Aikamme marxismi on kuitenkin jäänyt jälkeen ja juuttunut paikoilleen verrattuna aikamme porvarillisen ajattelun edistyneimpiin tasoihin — politiikassa, historiassa, sosiologiassa. Ongelmia ei voida ratkaista sen enempää »paluulla *Hegeliin*» kuin »tulolla *Popperiin*». Kuitenkin Tronti tervehtii »sitä länsituulta, joka on viimeisten 30 vuoden aikana puhaltanut pois sumupilvet» historismia, dialektiikkaa ja kaikenlaisia »maailman- ja elämänkäsityksiä». Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, etteikö menneisyydestä pitäisi ja voisi oppia. Niinpä oppii enemmän politiikasta ja valtiosta lukemalla Machiavelliä ja tutkimalla

Richelieun toimintaa kuin tutkailemalla uusimpia amerikkalaisen politologian paksuja teoksia.

Poliittisen autonomiaa on käytettävä asemien hankkimiseen tässä yhteiskunnassa ja tässä kriisissä. Näihin tehtäviin on Italian työväenliike Trontin mukaan valmistautunut hyvin heikosti: »Italialainen ideologia ei ole pelkästään väärää tietoisuutta, italialainen ideologia on etiikkaa.» Ja tällainen väärä tietoisuus joutuu kriisiin, kun se joutuu välittömiin tekemiseen todellisen vallankäytön kanssa. Hobbes tai Hegel, Marx tai Weber eivät pysty ajattelemaan kenenkään puolesta. Tarvitaan strategiaa, mutta tähän strategian tarpeeseen ei pystytä vastaamaan pelkillä sosialismin »ihanteilla». On pystyttävä toimimaan myös hyvin lyhyellä tähtäimellä:

»Kukaan meistä ei voi sallia itselleen tänään ylellisyyttä ajatella 'für ewig' (ikuisuutta varten). Emme ole Gramsceja vankilassa.»

Teoria politiikan venytettäväksi?

Teoria poliittisen autonomiasta odottaa tulikoettaan Italian politiikan käytännössä. Se sivuaa niitä ongelmia ja tilanteita, joita ratkaisevasti uudenlaiset hallituspoliittiset asetelmat voisivat ehkä luoda. Nyt ne eivät tunnu kovin ajankohtaisilta. Vuosien 1976—78 laajapohjainen yhteistyö näyttää ainakin toistaiseksi katkenneen.

VIITTEET

1 Operaismi tulee sanasta »operaio» (työläinen) ja sillä tarkoitetaan Italiassa 1960-luvun alussa syntynyttä perinteellisistä vasemmistopuolueista riippumatonta virtausta. Operaismi hajosi 1960-luvun loppuun mennessä moniksi ryhmiksi ja monet sen edustajista palasivat puolueiden piiriin. Eräät ajautuivat kirjavien välivaiheiden jälkeen terroristiseen toimintaan.

2 Mario Tronti, *Sull' autonomia del politico*, Milano 1977.

3 On korostettava, että tällä suurpääoman intressillä tarkoitetaan tässä yhteydessä aivan muuta kuin kristillisdemokraattisen vallankäytön ja hallituksen intressejä. On siis kyse ns. modernista pääomasta Italian taloudessa.

4 Mario Tronti, *Macchina statale e potere della DC*, *Rinascita* 20. 7. 1973.

5 Giangiorgio Pasqualotto, *L'autonomia del politico é una formula vecchia*, *La Citta Futura* 21. 6. 1978.

6 Antonio Negri, *Proletari e stato*, Milano 1976; ja *Il dominio e il sabotaggio*, Milano 1978.

7 Trontin haastattelu *Il bisogno di capire*, *Il Messaggero* 8. 5. 1979.

8 Mario Tronti, *Stato e rivoluzione in Inghilterra*, Milano 1977.

9 Massimo Ghelardi, Mario Tronti e il »politico», *Critica Marxista* 1/1978.

10 Giuseppe Bedeschi, *Macché, non ha scoperto nulla*, *L'Espresso* 17. 2. 1980.

11 Conflitti sociali, individuo e Stato, *Rinascita* 10. 3. 1978.

12 Massimo Cacciari, *Transformazione dello Stato e progetto politico*, *Critica Marxista* 5/1978.

13 Biagio de Giovanni, *Crisi e legittimazione dello Stato*, *Critica Marxista* 6/1979.

14 Mario Tronti, *Politica e potere*, *Critica Marxista* 3/1978.